

gens staan. En wat voor een standpunt wordt uitgegeven, blijkt van naderbij bezien, weinig hooger waarde te hebben dan van gebrekkig doorgedachte phantasie.

⁵¹⁾ Voor geleerden die er hun eere in stellen te verklaren, dat de boeken der H. Schrift h. i. geen hoogere waardij hebben, dan die van historische oorkonden betreffende twee belangrijke fasen in de godsdienstige ontwikkeling der menschheid, ontbreekt elk motief tot zoo diepgaanden en rusteloozen arbeid aan die Schrift, tenzij; en dat verklaart hun volharding en energie dan ook volkomen; hun Schrifteritiek dienst doet om de onhoudbaar geworden orthodoxe wereld- en levensbeschouwing af te breken, en die door de modern-revolutionaire te vervangen.

⁵²⁾ Een felle strijd is hierover, na het gebeurde met Sleeswijk-Holstein en Hanover gevoerd in de dagbladen; met name in de Hamburger Curier. Wij laten natuurlijk hier onbeslist, of men Martensen wellicht mis had verstaan; wat althans zijn advocaten beweerden.

⁵³⁾ Vrijwillige dienstprestatie.

⁵⁴⁾ VON DER GOLTZ, Die Sittliche Werthschätzung politischer Charactere. Gotha, 1872.

⁵⁵⁾ σοφία beteekent: wijsheid.

⁵⁶⁾ μωπία beteekent: dwaasheid.

⁵⁷⁾ De tegenwerping, dat toch tal van citaten niet woordelijk door Jezus en de Apostelen zijn aangehaald, brengt wel onze tegenstanders in verlegenheid; niet ons. Immers, indien dezelfde Heilige Geest, die de Schrift des O. V. ingaf, dit vrije citeeren leidde, is die Heilige Geest zelf ten waarborg, dat door de vrijheid in het citeeren nooit de zin of de bedoeling leed.

⁵⁸⁾ In een notariëel actestuk mag geen woord, geen lettergreep, geen letter uitgelaten, veranderd of bijgevoegd zonder een renvooi op den kant. Lees ik dus b. v. bij den éenen Evangelist: „Zalig zijn de armen”, en bij den ander: „Zalig zijn de armen van geest”, dan is hiermeê reeds de notariëele opteekening gevallen. En vind ik dan bovendien, dat deze variatie van uitdrukking zelfs in de „Wet der tien geboden”, ja, tot in het „Onze Vader” voorkomt, wat blijft er dan over van een gewoon proces-verbaal? Maar ook, waar dan ruste te vinden, tenzij ge belijdt, dat de Heilige Geest beide teksten inspireerde, en u aldus zelf den waarborg biedt, dat het verschil tusschen beide redactiën slechts de voorstelling voller maakt en niets aan het wezen deert.

⁵⁹⁾ „Wanneer, hoe, door wien en met het oog waarop iets gezegd of gedaan werd?”